

I

(Tiedonantoja)

NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT,

annettu 2. joulukuuta 2003,

terveistä elintavoista: terveyskasvatus, terveysvalistus ja terveysviestintä

(2004/C 22/01)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO

1. HALUAA MUISTUTTAA, että yksi yhteisön kansanterveysalan toimintaohjelman (2003–2008) tavoitteista on edistää terveyttä ja ehkäistä sairauksia ottamalla terveyteen vaikuttavat tekijät huomioon kaikissa politiikoissa ja toiminnoissa erityisesti siten, että laaditaan ja toteutetaan strategioita ja toimenpiteitä, jotka koskevat elintapoihin liittyviä terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja joihin sisältyy myös valistustoimia;
2. PALAUTTAA MIELIIN, että yhteisö on hyväksynyt useita muun muassa tupakoinnin rajoittamista ja alkoholihaittojen vähentämistä sekä ravitsemusta koskevia toimenpiteitä ja antanut useita julkilausumia, joissa tuetaan terveitä elintapoja, ja vahvistaa pitävänsä näiden toimenpiteiden ja julkilausumien tavoitteita tärkeinä;
3. TOTEAA, että epäterveet elintavat ovat pitkälti ja yhä enenevässä määrin syynä sairastuvuuteen. Väestön terveydentilan parantaminen on näin ollen yksi jäsenvaltioiden ja liittyvien valtioiden tärkeimmistä tavoitteista. Sen lisäksi, että terveemmillä elintavoilla edistetään terveyttä ja vähennetään sairauksia ja vammoja, terveydenhuoltokustannusten koko ajan kasvaessa ennaltaehkäisyyn tehostaminen on kannattava sijoitus ja hyvin kustannustehokas lähestymistapa;
4. KOROSTAA, että elintapoja koskeva politiikka olisi pitkällä aikavälillä tehokkaampaa, jos samanaikaisesti kiinnitetäisiin huomiota terveen ympäristön luomiseen ja terveellisten vaihtoehtojen saatavuuteen kansanterveysalan ulkopuolella. Ihmisten terveyteen merkittävästi vaikuttavia aloja ovat sosiaaliturva, työnsaanti, työolot, asuminen, fyysinen ympäristö ja terveellinen ravinto;
5. TOTEAA, että väestön terveydentilan parantamiseen tähtäävissä aloitteissa olisi erityisesti otettava huomioon taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden vähentäminen ja varmistettava, että kaikissa elintapoihin vaikuttamaan pyrkivissä toiminnoissa huomioidaan ne taloudelliset ja sosiaaliset ryhmät, joita voidaan pitää erityisinä riskiryhminä;
6. PANEE MERKILLE puheenjohtajavaltio Italian suorittaman, kansanterveyspolitiikkaa, elintapoja ja julkista viestintää Euroopassa koskevan kyselytutkimuksen tulokset, joista käy ilmi muun muassa se, että jäsenvaltiot ja liittyvät valtiot ovat sitoutuneet edistämään terveitä elintapoja ja että niiden yleiset strategiat terveysviestinnän ja yleisen tietoisuuden lisäämiseksi ovat hyvin samankaltaisia useissa ohjelmissa noudatettavista erilaisista lähestymistavoista ja painopisteistä huolimatta;
7. PITÄÄ MYÖNTEISINÄ puheenjohtajavaltio Italian ja Euroopan komission 3. ja 4. syyskuuta 2003 Milanossa järjestämässä "Terveet elintavat: terveyskasvatus, terveysvalistus ja terveysviestintä" -konferenssissa annettuja päätelmiä ja suosituksia;
8. PANEE erityisesti MERKILLE konferenssin päätelmät, joissa käsitellään elintapojen vaikutusta terveyteen ja todetaan, että terveitä elintapoja on käsiteltävä laaja-alaisesti niin, että luodaan myös mahdollisuudet niiden noudattamiseen, ja että elintapojen seuranta, arviointi ja niiden vaikutusten arviointi ovat tärkeitä;
9. KOROSTAA (erityisesti koululaisille suunnatun) terveyskasvatuksen, terveysvalistuksen ja terveysviestinnän suurta merkitystä osana laajempia politiikkoja, kun kansalaisia halutaan motivoida ja auttaa noudattamaan terveellisempiä elintapoja ja heille luodaan siihen mahdollisuudet;
10. TÄHDENTÄÄ yhtenäisen ympäristökeskeisen (esimerkiksi kouluissa ja työpaikoilla) lähestymistavan tärkeyttä terveiden elintapojen edistämisessä;
11. TOTEAA, että on tärkeää saada kaikki sidosryhmät osallistumaan yleisen tietoisuuden lisäämiseen terveiden elintapojen merkityksestä varsinkin lapsille ja muille riskiryhmille, edistämään myönteisiä roolimalleja ja torjumaan harhaanjohtavaa mainontaa ja markkinointia, jotka voisivat kannustaa epäterveisiin elintapoihin;
12. KOROSTAA, että on tärkeää lujittaa terveiden elintapojen noudattamiseen tähtäävien toimien ja muiden yhteisön politiikkojen, kuten sosiaali-, ympäristö-, maatalous- ja liikennepolitiikan sekä tuotteiden veropolitiikan, välisiä yhteyksiä. Kun yhteisössä annetaan uutta lainsäädäntöä tai tarkistetaan aiempaa lainsäädäntöä, jolla on vaikutuksia terveyteen (esimerkiksi tupakkaa, elintarvikkeiden turvallisuutta ja pakkausmerkintöjä, terveysväittämiä, myynninedistämistä, televisiota ilman rajoja koskevaa lainsäädäntöä), olisi pyrittävä saamaan aikaan synergiaa terveiden elintapojen kanssa;

13. PITÄÄ Tervetulleena komission äskettäistä päätöstä perustaa terveiden elintapojen työryhmä, joka yhdessä jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa pyrkii parantamaan aiheeseen liittyvän tiedon ja asiantuntemuksen kokoamista ja levittämistä;
14. PITÄÄ Tervetulleena komission sitoumusta jatkaa ja vahvistaa käynnissä olevaa työtään yhteisön kansanterveysalan toimintaohjelmaan kuuluvan terveyden taustatekijöitä käsittelevän osan parissa. Näin voidaan varmistaa, että kaikki asiaa koskevat toimet, kuten parhaiden käytäntöjen kokoaminen, arviointivälineiden kehittäminen ja jäsenvaltioille tiedottaminen, koordinoidaan tehokkaasti;
15. KEHOTTA Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään etenkin yhteisön kansanterveysalan toimintaohjelman puitteissa seuraavia terveiden elintapojen edistämiseen tähtäviä aloitteita koskevan suunnitelman, jota ajantasaisesti säännöllisesti:
- Edistetään myönteisellä tavalla sitä, että kansalaiset noudattaisivat terveitä elintapoja, käynnistämällä hankkeita, jotka perustuvat tutkimuksiin tehokkaiksi osoitetuihin toimintatapoihin ja joihin osallistuisivat jäsenvaltiot, kansainvälisiä organisaatioita ja muita sidosryhmiä.
 - Päätetään yleisölle, terveydenhoidon ammattilaisille, päättäjille ja muille sidosryhmille suunnattavista asianmukaisista viesteistä ja tehostetaan näiden viestien välittämistä.
 - Lisätään terveyden taustatekijöiden vaikutusten seurantaa ja tuotetaan ajankohtaista ja luotettavaa tietoa vertailukelpoisin perustein.
 - Otetaan käyttöön tiettyjä ohjelman välineitä jo olemassa olevien tai perustettavien ryhmien tai verkostojen kautta ⁽¹⁾. Näitä voitaisiin täydentää asianmukaisten sidosryhmien kuten tutkijayhteisön ja lääketieteen edustajien, yleislääkäreiden, apteekkareiden, sairaanhoitajien, hammaslääkäreiden ja muiden terveydenhoitoalan käytännön ammattilaisten, potilasjärjestöjen edustajien, koulutusalan, vapaa-ajan ja viestintä-alan ammattilaisten osallistumisella.
 - Harkitaan ohjelman aihekohtaisten työryhmien lausuntojen perusteella, miten parhaiten voidaan
 - soveltaa tupakan kulutuksen vähentämisessä saatuja kokemuksia (kuten arvioimalla Tupakoimaton Eurooppa -kampanjan tuloksia) muilla aloilla (esimerkiksi liikalihavuus ja alkoholihaittojen vähentäminen)
 - käyttää yhdessä suunniteltuja, sisällöltään luotettavia viestejä Euroopan laajuisissa, kansallisissa ja alueellisissa kampanjoissa yhdenmukaisella tavalla, jotta niiden vaikutus olisi mahdollisimman tehokas ja jotta toimittaisiin Euroopan tason tai maailmanlaajuisiin muihin aloitteisiin nähden johdonmukaisella tavalla
 - käyttää EU:n terveystaustatekijöiden ja työskennellä yhdessä yhteisön erillisvirastojen, kuten Lissabonissa sijaitsevan Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen ja Euroopan lääkearviointiviraston kanssa tietojenvaihdon helpottamiseksi ja terveiden elintapojen valitsemiseen kannustavan prosessin näkyvyyden parantamiseksi
 - ottaa Maailman terveysjärjestö WHO ja muut asianomaiset kansainväliset organisaatiot täysin mukaan tähän prosessiin;
 - Kannustetaan tuottajia ja muita asianmukaisia liikeyrityksiä tarvittaessa omalta osaltaan edistämään terveitä elintapoja tuotannossa, markkinoinnissa ja muissa vastaavissa toiminnoissa;
16. KEHOTTA jäsenvaltioita jakamaan tietoa komission, kansainvälisten organisaatioiden, kuten WHO:n, ja valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa pitkän aikavälin suunnitelmista ja toimintojen ja yksittäisten toimenpiteiden koordinoinnista, jotta voidaan luoda ja hyödyntää synergiaa, helpottaa tieteellisten lausuntojen suunnittelua ja käyttää parhaalla mahdollisella tavalla hyväksi käytettävissä olevia resursseja;
17. KEHOTTA komissiota pohtimaan tämän prosessin kehityksen ja tällä alalla saatujen käytännön kokemusten pohjalta, miten jäsenvaltioita voitaisiin parhaiten auttaa sitoutumaan pysyvästi edistämään mitattavissa olevalla tavalla terveitä elintapoja ja luomaan niille edellytykset.

⁽¹⁾ Esim. terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston alkoholityöryhmä, ravitsemuksen ja liikunnan verkosto, yhteisön terveysfoorumi, EuroHealthNet, DAFNE, työterveyden edistämisyhteistyö, Euroopan terveet koulut -verkosto ja terveysvalistuksesta vastaavien viranomaisten verkosto.